

Bijbelezingen: Jeremia 31:10-17 en Lucas 15:1-10: Verliezen – zoeken – vinden

I.

Lieve gemeente! Een tijd geleden zag ik bij het wandelen een kleine poster van een A4-tje hangen op een lantaarnpaal. Er stond een foto op van een driekleurige kat, daaronder de tekst: “Sinds een paar dagen ben ik mijn lieve kat Miki kwijt. Ik heb overal gezocht en heb haar nog niet kunnen vinden. Als u haar ergens hebt gezien, wilt u mij dan alstublieft bellen.” Daaronder een naam en telefoonnummer.

Iets kwijtraken, verliezen, zoeken en dan hopelijk terugvinden kan behoorlijk enerverend, emotioneel, vermoeiend, ingrijpend zijn. Ik geloof wij weten allemaal hoe dat voelt en wat dat betekent. En ieder van ons kan ook meevoelen als iemand dat overkomt.

Verliezen, zoeken, vinden...dat kan heel dramatisch zijn. Zo zijn wij eens een van onze kinderen kwijtgeraakt in een mensenmassa. Als ouders is dat verschrikkelijk. Ik weet nog hoe het voelde, het was in Heemskerk en de kinderen waren nog klein. We liepen als gezin de Avondvierdaagse. Zomaar ineens was onze zoontje weg. We schrokken behoorlijk en waren in paniek. Waar was hij nou gebleven?

Wij natuurlijk meteen op zoek – de een ging die kant op, de ander de andere kant op. En natuurlijk zochten we door, totdat we hem gevonden hadden. Wat een opluchting! Zo gaat dat toch, als iets zoek is, als je iemand kwijt bent, dan zoek je het liefst totdat je het terug vindt.

Afgelopen dagen werd ik me daar weer van bewust door een nieuwsmelding op het Journaal:

Derk Bolt, presentator van “Spoorloos” (van Spoorloos notabene!), en zijn cameraman Eugenio Follender waren in Colombia door de mensen van de guerilla-beweging ELN opgepakt. Waar en waarom? Dat was gissen. Zouden ze teruggevonden worden - en levend? Dat waren angstige vragen. Met man en macht werd gezocht. Enfin na spannende onderhandelingen is het gelukt: ze zijn vrijgelaten, ze zijn weer terecht en ze zijn nu gelukkig weer thuis bij hun dierbaren om bij te komen.

II.

Zusters en broeders, **verliezen, zoeken, vinden** - dat zijn zeer menselijke ervaringen, basiservaringen die een ieder van ons meemaakt – ons hele leven lang.

En die ervaringen zijn verbonden met heel tegenstrijdige emoties: opwinding, frustratie, verdriet, boosheid en angst enerzijds en enorme opluchting, rust en vreugde anderzijds.

Jezus knoopt bij deze bekende ervaringen en gevoelens aan en zegt: zo gaat het ook met God!

Juist in gevoelens die ons vertrouwd zijn, kan plotseling iets oplichten van God. Want als Jezus een gelijkenis vertelt, dan wil hij ons iets over God vertellen. Sterker nog: dan wil hij dat wij ons een kans scheppen dat we daarin een ervaring met God maken.

In wezen is het een **vraag** – een onweerstaanbare belangrijke vraag – die Jezus aan zijn luisteraars stelt:

“Is het niet zo: ⁴Als iemand van jullie honderd schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet de negenennegentig andere in de steppe achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft? ⁵En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol vreugde op zijn schouders ⁶en gaat hij naar huis. Daar roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tegen hen: “Deel in mijn vreugde, want ik heb het schaap gevonden dat verdwaald was. – Is het niet zo?”

Als je een vraag zó stelt, dan ben je uit op de instemming van anderen. Alsof Jezus de instemming van zijn luisteraars vraagt – zo van: “Niet waar, zo gaat dat toch als je iets verloren hebt? Herkennen jullie dat? Zijn jullie het met me eens?”

Nou ja, misschien vind ik niet zo herkenbaar: dat een herder 99 schapen zomaar achter laat, om één “stom schaap” te zoeken. Ik vraag met af of dat wel verantwoord is? Zijn die 99 schapen die hij achterlaat wel veilig? Is er een vervanger die in zijn afwezigheid op de schapen past of zullen ze op elkaar passen? Heeft hij voldoende de risico's en gevaren tegen elkaar afgewogen - van de 99 en van dat ene verloren schaap? - Allemaal interessante vragen.

Jezus interesseert juist het lot van dat **ene schaap**. Daar heeft hij oog en oor voor, daar focust hij op. Jezus heeft oog voor de minderheid, voor de enkeling. En Jezus wil zeggen: Zo is God. God heeft oog voor het detail, God heeft oog voor de minderheid, voor de enkeling die kwetsbaar is.

Niet omdat hij de meerderheid van die 99 normale niet belangrijk zou vinden. Nee, omdat zijn kudde – als hij dat ene schaap mist – niet compleet is.

Dat is hogere wiskunde, lieve gemeente. Wij zijn misschien geneigd om te zeggen: “99 procent is geen 100 procent, maar is toch bijna compleet. 1 procent verlies is niet mooi, dat valt niet mee, maar helaas valt daar niet aan te ontkomen. Het is niet anders. Je kunt beter aandacht besteden om groter verlies te voorkomen. Laten we maar zorgen voor de 99 procent.

De hogere wiskunde rekent anders. Gods wiskunde legt zich niet bij neer bij een verlies, ook al is dat haast verwaarloosbaar. En dat is het verrassende en ontroerende aan deze gelijkenis, deze vraag van Jezus.

En om dat nog te onderstrepen geeft Jezus nog een ander alledaags voorbeeld: dit maal van een vrouw. Want de ervaring van verliezen, zoeken en vinden herkennen we allemaal - vrouwen en mannen; en op verschillende situaties - ernstig en minder ernstig.

Die vrouw heeft één van haar tien muntstukken verloren. - Ook zij doet alles wat ze kan om die ene munt terug te vinden. Ze steekt een lamp aan om ook in de donkere hoeken te kunnen zoeken. Ze zet alle op z'n kop, ruimt alles en ze veegt met de bezem door het hele huis. Misschien kan ze zo de munt tevoorschijn zien komen of kan ze die horen rinkelen.

III.

Wat is de **vrouw** blij als ze haar kwijtgeraakte munt weer terug vindt. Haar spaargeld is gelukkig weer compleet.

Wat is de **herder** blij als zijn zoektocht niet vergeefs is geweest en hij zijn verloren schaap op de schouders kan tillen om het thuis te brengen bij de anderen.

Is het u ook opgevallen, hoe groot de vreugde is van de herder en van de vrouw, waar Jezus in zijn voorbeeldverhalen over vertelt?

De vreugde van het ontdekken en van het vinden zijn zo belangrijk dat Jezus daar telkens mee eindigt. Die vreugde is zo belangrijk dat ze met anderen gedeeld wordt:

- **De herder** kan niet anders dan zijn vrienden en buren, zijn omgeving daarin betreft: *“Wees blij me mij, want ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was.”* (V.6)
- **De vrouw** deelt ook haar vreugde over haar teruggevonden munt met haar vriendinnen en buurvrouwen. Ook zij betreft haar omgeving daarin: *“Weest blij met mij, want ik heb de penning gevonden die ik verloren had.”* En ze viert feest. Is dat niet wat overdreven?

Blijkbaar is Gods vreugde over het vinden van wat verloren - over één enkel mens die terecht is, is groot – zo groot dat hij met allen om zich heen wil vieren.

Vreugde en samen blij zijn zijn in deze beide voorbeeldverhalen, deze gelijkenissen van Jezus heel belangrijk.

IV.

Maar dat is ook direct problematisch. Jezus vertelt deze gelijkenissen juist aan mensen die zich helaas niet zo kunnen verheugen over verlorenen die gevonden worden.

Hoezo? - Wel, Jezus stelt zijn onweerstaanbare vraag juist aan Farizeërs en schriftgeleerden. Zij zitten ermee in hun maag, dat Jezus steeds weer wetsovertreders zoals de rijke tollenaars opzoekt om hen bewust te betrekken in Gods liefde en kans van verandering.

Zij hebben grote moeite dat Jezus niet alleen in eigen kring verkeert, met fatsoenlijke burgers, met normale eerbare mensen, maar ook omgaat met individuen met een slechte of dubieuze naam: met tollenaars en andere zondaars.

Zij vinden de gedachte onverdraaglijk, dat God zonder mits en maar houdt van mensen die niet voldoen aan de normen van de samenleving en de wetten van God. Of zoals Jezus telkens weer zegt, hartstochtelijk naar zulke mensen zoekt en naar hen verlangt. Weerzinwekkend vinden ze het, dat God zijn kinderen bij elkaar wil hebben, zelfs als ze dat helemaal niet verdienen.

Zusters en broeders, ik geef eerlijk toe, dat ik de Farizeeën en schrift- en wetsgeleerden heel goed begrijp en dat ik met hen meevoel.

Maar die onweerstaanbare vraag van Jezus, zet me aan het denken en houdt me bezig:

- Ben ik soms ook zo'n zuurpruim (zoals die Farizeeën en schriftgeleerden) -iemand die het niet kan hebben dat er bruggen gebouwd worden tussen wij en zij, tussen meerderheid en minderheden, tussen ons kent ons en hen die anders zijn?
- Verzet ik mij tegen elk initiatief - zelfs als het van God mocht komen - om alles te doen om de saamhorigheid, de cohesie in onze samenleving, in onze wereld te bevorderen?

De gelijkenissen van Jezus zijn zo'n tweeduizend jaar oud. Ze zijn in een bepaalde situatie verteld en met een bepaalde bedoeling: om mensen open te maken voor God en zijn nieuwe wereld van leven en geloven.

Maar ik geloof en ben er heilig ervan overtuigd, dat de verhalen en vragen van Jezus ook nu nog, ook tot ons over God praten door aan onze alledaagse ervaringen en gevoelens aan te knopen.

Ik kan me voorstellen dat Jezus ons nú met zijn gelijkenissen zou vragen:

Zijn jullie eigenlijk tevreden met hoe het in jullie land, in Europa en in de wereld gaat? Of willen jullie de sfeer en de relaties met jullie omgeving anders hebben?

Vinden jullie fijn om te mopperen en te klagen over anderen?

Als jullie geloven dat God van ieder mens houdt, wat betekent dat dan eigenlijk?

Heeft dat dan invloed op hoe je omgaat met elkaar en met anderen?

Als politici vinden dat ze zo breed mogelijk met elkaar moeten samenwerken, maar elkaar van te voren uitsluiten, elkaar niet opzoeken, omdat ze elkaar hopeloos vinden – hoe kun je dan samen één visie voor de grote vraagstukken van deze tijd vinden en problemen oplossen? (zoals iemand als Tjenk Willink terecht zegt).

Als we geen verbinding meer zoeken met vreemdelingen en vluchtelingen - uit angst, uit onzekerheid, uit een gevoel van onveiligheid – hoe kunnen we dan de kwijtgeraakte saamhorigheid terugvinden?

Willen we nog zoeken naar eenheid, naar vreugde die ons verbindt? Willen we nog zoeken naar mensen die we missen of vinden we het niet de moeite waard? Blijven liever in ons eigen wereldje?

Er zijn mensen die zich er niet bij neerleggen dat we elkaar verliezen in ons land, die tweedeling, die kloof tussen de klassen van rijken en armen, de jongeren en ouderen, de linksen en de rechtsen, de gelovigen en de niet-gelovigen, de binnenlanders en de buitenlanders, de gewetensvollen en de gewetenlozen.

Er zijn mensen, ja zelfs wetenschappers die vinden dat vreemdelingen en Europeanen veel aan elkaar kunnen hebben - aan ideeën, aan kennis, zelfs aan geestelijke en economische winst waar we nog nauwelijks gebruik van maken,.

Er zijn nog mensen die verlorenen en vergetenen zoeken in de hoop ze te vinden en hen erbij te betrekken. Jezus zegt, dat ze God aan hun kant hebben.

Want God is een hartstochtelijke zoeker die blijft zoeken. Hij wil zijn mensheid weer heel - compleet.

God vergeet niet, hij zal ook mij zoeken als ik op de een of ander manier verdwaal of verloren ben gegaan. Dat is een hele geruststelling en een hele troost! Amen.